

ROK S PENIAZMI

**Metodika k části
Príbehy múdrych rozhodnutí**

Metodický návod: 01-Emmina nová taška

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Reklama a jej vplyv (CHRÁŇ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť

NŠFG: Finančná zodpovednosť spotrebiteľov/Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Rozlišovať medzi potrebami a túžbami - pochopenie rozdielu medzi tým, čo skutočne potrebujeme a čo len chceme.
- Kriticky premýšľať o reklamách - rozpoznanie techník presvedčania v reklamách a influencer marketingu.
- Vážiť si veci, ktoré už žiaci majú - oceňovanie toho, čo už máme, namiesto neustálej túžby po novom.
- Rozvážne rozhodovať o nákupoch - premyslieť si pred kúpou, či vec skutočne potrebujeme.
- Rozpoznať influencering - uvedomenie si, že youtuber často dostáva produkty zadarmo za ich prezentáciu, nemusí ich kupovať, dokonca sa mu ani nemusia páčiť.

Podnety na rozhovor

- Prečo chcela Emma novú tašku?
- Čo jej povedala mama o Lily a jej práci?
- Ako sa Emma cítila na konci príbehu?
- Stalo sa vám niekedy, že ste chceli niečo len preto, že ste to videli v reklame?
- Ako poznáte, či niečo skutočne potrebujete?
- Máte nejakú vec, ktorú máte radi, hoci nie je najnovšia?
- Aké slová používala Lily, aby presvedčila divákov o kúpe tašky?
- Prečo je dôležité vedieť, že youtuber dostáva veci zadarmo?
- Čo by ste poradili kamarátovi, ktorý chce kúpiť všetko, čo vidí na internete?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli jednu vec, ktorú veľmi chceš, a jednu vec, ktorú skutočne potrebuješ.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Rozumiem, že reklama má dosiahnuť zlepšenie predaja výrobkov, preto ich zobrazuje prehnane dokonalé, bezchybné a lákavé.
- Kým výrobok kúpim, premýšľam, či ho naozaj potrebujem. Viem si odpovedať, či je výrobok moja potreba alebo túžba.
- Dokážem v reklame/vo videu rozpoznať snahu infuencera o presvedčanie.

Metodický návod: 02-Nakupovanie s nadhľadom

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Uplatnenie spotrebiteľských práv (CHRÁŇ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, riešenie problémov

NŠFG: Finančná zodpovednosť spotrebiteľov/Stručne pomenovať nástroje na ochranu spotrebiteľov (reklamácia, vrátenie tovaru)

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Uchovávať doklady o nákupe.
- Uplatniť si právo na reklamáciu poškodeného tovaru.
- Uplatniť si právo na vrátenie tovaru do 14 dní pri online nákupoch.
- Správne postupovať pri podávaní reklamácie.
- Kriticky posudzovať recenzie pred nákupom.
- Zodpovedne pristupovať k online nakupovaniu.

Podnety na rozhovor

- Prečo bolo dôležité, že si Jakub odložil doklad o kúpe?
- Aké kroky museli urobiť pri reklamacii?
- Čo by sa stalo, keby Jakub nemal doklady?
- Stalo sa vám, že sa vám pokazila nejaká vec?
- Ako doma uchováвате doklady o nákupoch?
- Kúpali ste si niekedy niečo cez internet?
- Čo by ste urobili, keby sa vám pokazil telefón?
- Kedy môžete tovar vrátiť aj bez toho, aby bol pokazený?
- Kde si môžete prečítať skutočné recenzie výrobkov?
- Prečo mama poradila čítať recenzie aj od iných ľudí, nielen od youtuberov?
- Aký je rozdiel medzi reklamáciou a vrátením tovaru?
- Prečo obchody musia prijímať reklamácie?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli komiks so 4 okienkami, v ktorých budú najdôležitejšie okamihy Jakubovho príbehu.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Vždy si odložím doklady o nákupe na bezpečné miesto.
- Ak sa mi pokazí tovar, mám právo ho reklamovať.
- Tovar z internetu môžem vrátiť do 14 dní bez udania dôvodu.
- Reklamácia je moje právo a nemusím sa hanbiť ho použiť.

Metodický návod: 03-Tajomstvo dedkovej zbierky

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Peniaze a platobný styk

Kompetencie: Ekonomické myslenie, sociálne kompetencie, praktické životné zručnosti - zvedavosť

NŠFG: Plánovanie, príjem a práca/Opísať, čo sú osobné príjmy človeka

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Peniaze nevznikli hneď, ľudia si pred nimi veci vymieňali.
- Výmenný obchod mal svoje problémy a obmedzenia.
- Peniaze majú konkrétne vlastnosti, ktoré ich robia užitočnými (trvácnosť, deliteľnosť, vzácnosť, uchovávateľnosť, všeobecná akceptovateľnosť).
- Existujú rôzne formy peňazí (mince, bankovky, elektronické peniaze).
- Hodnota peňazí závisí od dohody a dôvery ľudí.

Podnety na rozhovor

- Prečo bolo v príbehu pre farmára Petra ťažké vymeniť si jablká za chlieb?
- Aké problémy by sme mali dnes, keby sme nemali peniaze?
- Prečo ľudia prestali používať dobytok ako peniaze?
- Prečo práve peniaze fungujú ako nástroj na výmenu tovarov a služieb?
- Súhlasíte s dedkom, že peniaze samy osebe neprinesú šťastie? Prečo?
- Prečo musíme peniazom dôverovať, aby fungovali?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, čo všetko sa v minulosti používalo ako peniaze.

Nakresli, ako by vyzerali peniaze, ktorými by si chcel/a platiť. Aké výhody/nevýhody by mali?

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Viem, že peniaze fungujú, pretože im všetci dôverujeme a súhlasíme s ich hodnotou.
- Viem, že peniaze sú užitočný nástroj, ale nie sú najdôležitejšou vecou v živote.
- Rozumiem rôznym spôsobom platenia.

Metodický návod: 04-Kolobeh peňazí

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Peniaze a platobný styk (ZAROB)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, sociálne kompetencie, praktické životné zručnosti - zvedavosť, riešenie problémov

NŠFG: Plánovanie, príjem a práca/Identifikovať zdroje osobných príjmov, roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Peniaze sú všade okolo nás v každodennom živote.
- Existuje viacero spôsobov, ako zarobiť peniaze (práca, podnikanie, služby, obchodovanie).
- Ľudia zarábajú peniaze prácou a míňajú ich na tovary a služby.
- Šetrenie je spôsob, ako dosiahnuť väčšie finančné ciele.
- Porozumieť základnej funkcii banky (ochrana, manažovanie, zhodnotenie, požičiavanie peňazí).
- Rozumieť vzťahu medzi prácou a odmenou.
- Rozlíšiť medzi potrebami a želaniami.

Podnety na rozhovor

- Prečo si myslíte, že Tomáš nemohol kúpiť robota hneď?
- Aké rôzne spôsoby zarábania peňazí ste videli v príbehu?
- Prečo si ľudia ukladajú peniaze v banke namiesto doma?
- Ako v príbehu súvisí práca otca a mamy s tým, čo si môžu deti kúpiť?
- Prečo dostávajú hudobníci peniaze za hranie na ulici?
- Aký je rozdiel medzi tým, keď si kúpime vec a keď si zaplatíme za službu?
- Súhlasíte s mamičkou, že najdôležitejšie veci sa nedajú kúpiť? Prečo?
- Čo všetko musí predavačka urobiť s peniazmi, ktoré dostala od Laury?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, akou prácou by si sa chcel/a v budúcnosti živiť.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Viem, že peniaze sú všade okolo mňa - v obchodoch, bankách, stretávam sa s nimi na ulici (parkovisko, bankomat).
- Rozumiem, že dospelí musia pracovať, aby zarobili peniaze.
- Viem, že banka je bezpečné miesto na uloženie peňazí.
- Chápem, že ak chcem niečo drahé, musím si na to šetriť.
- Poznám rôzne spôsoby, ako ľudia zarábajú peniaze.

Metodický návod: 05-Najlepšia párty

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Rozpočet (MÍŇAJ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie - plánovanie, sociálne kompetencie, praktické životné zručnosti - riešenie problémov, spolupráca, iniciatíva

NŠFG: Plánovanie, príjem a práca/Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Vytvoriť jednoduchý rozpočet, vnímať ho ako nástroj na správu peňazí.
- Hľadať alternatívy pri obmedzených prostriedkoch.
- Vnímať recykláciu, upcykláciu (opätovné použitie) ako spôsob úspory.
- Spolupracovať a deliť si zodpovednosť pri zdieľaní zdrojov.

Podnety na rozhovor

- Prečo sa deti zo začiatku cítili smutne, keď počuli, že v triednom fonde majú obmedzené množstvo peňazí?
- Čo sa vám na Nelinom a Jonášovom nápade páčilo najviac?
- Ktorý nápad sa vám zdá najvynaliezavejší?
- Prečo si deti na konci mysleli, že párty bola lepšia, než keby mali neobmedzene veľa peňazí?
- Čo všetko dostali deti „zadarmo“ od svojich rodičov a priateľov?
- Aké domáce náhrady môžete použiť namiesto rôznych kupovaných vecí?
- Sú aj iné situácie, kde môžete spolu s kamarátmi kúpiť zdieľanú vec/službu a používať ju spolu výhodnejšie? (Napríklad spoločný účet na Spotify, hra na Playstation.)

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, čo všetko musí podľa teba byť na perfektnej párty.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Moje nákupy plánujem - najprv napíšem, čo všetko potrebujem, môžem tak lepšie rozhodnúť, ako miniem peniaze.
- Dokážem si vyrobiť veľa vecí doma namiesto ich kupovania. Je to lacnejšie a aj zábavnejšie.
- Keď sa spojím s kamarátmi, dokážeme spolu viac s menšími peniazmi, než každý sám.
- Keď si peniaze zarobím vlastnou prácou, viac si ich vážim a premyslím si, na čo ich miniem.
- Aj keď nemám veľa peňazí, môžem prispieť svojím časom, nápadmi.

Metodický návod: 06-Vianočný sen Lucie a Petra

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Požičiavanie a splácanie pôžičky (POŽIČAJ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie - plánovanie, praktické životné zručnosti - disciplína, zodpovednosť

NŠFG: Úver a dlh, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Kedy je vhodné si požičať a kedy radšej nie.
- Rozlíšenie dobrých a zlých dôvodov na pôžičku.
- Požičiavanie si vyžaduje dôveru medzi ľuďmi.
- Význam aktívneho prístupu k riešeniu finančných problémov.
- Rozdeliť veľkú sumu na menšie, zvládnuteľné časti.
- Nastavovať ciele v súlade s reálnymi možnosťami.

Podnety na rozhovor

- Ktoré z pravidiel požičiavania sa vám zdá najdôležitejšie a prečo?
- Ako by ste reagovali, keby vám kamarát nevrátil požičané peniaze?
- Čo všetko museli deti urobiť, aby mohli svoju pôžičku splatiť?
- Porovnajte výhody a nevýhody požičiavania v rodine oproti banke.
- Prečo je dôležité mať plán splácania ešte predtým, než si požičiate?
- Ako by sa situácia zmenila, keby si deti požičali s úrokom?
- Kedy môže byť tablet „dobrý dôvod“ na požičanie si peňazí?
- Čo by sa stalo, keby si deti požičali viac, než by dokázali splatiť?
- Kedy môže byť požičiavanie nebezpečné?
- Čo môžem urobiť, ak sa chcem požičiavaniu peňazí vyhnúť?
- Prečo je dôležité požičiavať si len od ľudí, ktorým dôverujeme?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, aký je to pocit, keď si niečo požičiaš.

Nakresli, na čo si ľudia obyčajne požičiavajú peniaze z banky.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Môžem si požičať len na niečo užitočné, od niekoho, komu dôverujem a musím mať jasný plán, ako peniaze vrátim.
- Dobré dôvody na pôžičku sú napríklad vzdelávanie, bývanie. Zlé dôvody sú napríklad trendy a módne veci, ktoré stratia hodnotu skôr, než ich splatíme.
- V skutočnom svete musím za požičané peniaze platiť navyše, takže čím dlhšie splácam, tým viac to stojí.
- Nie je hanba si požičať, ak to robím zodpovedne, s plánom a rešpektom. Požičiavanie mi môže pomôcť dosiahnuť dôležité ciele.
- Pred požičaním si vždy rozmyslím, či si nemôžem ušetriť, zarobiť alebo nájsť lacnejšiu možnosť.

Metodický návod: 07-Vianočné prekvapenie na Višňovej ulici

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Spoločenská zodpovednosť, hodnoty mimo peňažnej sféry (DARUJ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, starostlivosť, komunikácia, spolupráca

NŠFG: Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov/Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Čas, pozornosť a starostlivosť majú obrovskú hodnotu.
- Dobré medziľudské vzťahy sú na nezaplatenie.
- Nápad a úsilie často znamenajú viac ako peniaze.
- Čas venovaný druhým je forma investície.
- Poznať význam komunity a vzájomnej podpory.

Podnety na rozhovor

- Prečo medzi susedmi panovala chladná atmosféra na začiatku príbehu?
- Čo všetko si Laura s Tomášom nemohli kúpiť, ale vedeli to urobiť sami?
- Ako sa susedia cítili, keď dostali darčeky/pomoc od detí?
- Prečo deti povedali, že najkrajšie darčeky sú „zadarmo a pritom na nezaplatenie“?
- Aké práce robili deti pre susedov bez toho, aby za to dostali peniaze?
- Porovnajte hodnotu domácich darčiekov oproti kúpeným. Čo je hodnotnejšie a prečo?
- Ako sa zmenila nálada medzi ľuďmi na Višňovej ulici vďaka ochote a aktivite detí?
- Prečo sa aj ďalší susedia začali zapájať do pomoci?
- Prečo je dobré tráviť čas s rodinou a kamarátmi namiesto toho, aby sme im len dávali darčeky alebo peniaze?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli jeden nápad, ktorý by nemusel stať nič, ale mohol by ostatným priniesť radosť.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Môžem urobiť radosť druhým mojou pozornosťou, časom a starostlivosťou bez toho, aby som minul jediné euro.
- Keď sa s ostatnými spojím a pomáham si navzájom, vytvoríme niečo hodnotnejšie ako peniaze.
- Keď vnímam potreby ľudí, ktorých denne stretávam, vytvárame si komunitu, kde sa všetci navzájom podporujeme.
- Aj keď som malá/ý, môžem začať pozitívnu zmenu v mojom okolí bez toho, aby som mal/a veľa peňazí.

Metodický návod: 08-Labky nádeje

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Dobrovoľníctvo ako príprava na kariéru (ZAROB)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, spoľahlivosť

NŠFG: Plánovanie, príjem a práca/Identifikovať zdroje osobných príjmov

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Rozumieť, že nie všetko cenné má peňažnú hodnotu.
- Čas a úsilie investované do učenia sa nových vecí môže priniesť dlhodobé výhody.
- Nepeňažné formy odmeny sú naplnenie, skúsenosti, sociálne kontakty, osobnostný rast.
- Každá činnosť má svoje „náklady“, ale aj „výnosy“.
- Rozumieť, že práca môže byť zdrojom seberealizácie, nielen príjmu.

Podnety na rozhovor

- Prečo sa spočiatku Jakub a Ema rozhodli pomáhať v útulku?
- Aké konkrétne práce vykonávali deti v útulku? Boli to príjemné práce?
- Čo sa zmenilo v ich živote po troch mesiacoch?
- Aké „odmeny“ dostali Jakub a Ema za svoju prácu? Boli to skutočné odmeny?
- Poznáte niekoho, kto pracuje ako dobrovoľník/dobrovoľníčka? Prečo to podľa vás robí?
- Aké nepeňažné „odmeny“ ste už v živote dostali?
- Môže byť dobrovoľníctvo niekedy nevýhodné? Kedy?
- Prečo je dôležité, aby na svete existovali ľudia, ktorí pracujú nielen pre peniaze?
- Ako by sa zmenil svet, keby všetci pracovali len za peniaze?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, akú prácu by si bol ochotný/á robiť aj zadarmo. Vysvetli prečo.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Keď pomáham druhým, zároveň sa učím a rastiem ako človek.
- To, čo sa naučím dnes, mi môže v budúcnosti priniesť úspech.
- Práca, ktorá má zmysel, ma naplňuje viac ako len zarábanie peňazí.
- Rozumiem, že dobrý pocit z pomoci je tiež forma odmeny.
- Zdokonaľujem sa v aktivitách, ktoré majú zmysel a naplňujú ma.

Metodický návod: 09-Miško a záhadne miznúce peniaze

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Sporenie, vytrvalosť a naše ciele (ŠETRI)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - vytrvalosť, sebadisciplína

NŠFG: Sporenie a investovanie/Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Organizovať svoje osobné peniaze.
- Poznať význam zapisovania príjmov a výdavkov.
- Ako odolať impulzívnym nákupom.
- Ako si stanoviť finančný cieľ a pracovať na jeho dosiahnutí.
- Porozumejú základom fungovania bankového účtu a úrokov.

Podnety na rozhovor

- Aký problém mal Miško na začiatku príbehu?
- Ako mu pomohol brat Marek?
- Čo bolo špeciálne na prasiatku „Šťastkovi“?
- Prečo sa Miškovi darilo lepšie šetriť, keď použil prasiatko?
- Ako mu pomohol zápisník s jeho peniazmi?
- Čo bolo pre Miška najťažšie pri šetrení?
- Ako by ste poradili kamarátovi, pre ktorého je ťažké ustrážiť si svoje peniaze?
- Čo by sa stalo, keby si Miško kúpil figúrku hneď, keď ju videl?
- Na čo by ste si chceli našetriť? Koľko by to stálo?
- Aké veci vás lákajú nakupovať ihneď?
- Prečo je dobré si zapisovať, koľko peňazí máme a koľko sme minuli?
- Aké výhody má bankový účet oproti prasiatku?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli vec, na ktorú by si si ty chcel/a našetriť.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Všetky úspory mám na jednom bezpečnom mieste.
- Keď si zapisujem, koľko peňazí mám a míňam, lepšie si ich dokážem ustrážiť a kontrolovať.
- Keď si šetrím, môžem si kúpiť väčšie a lepšie veci.
- Stanovím si cieľ, na čo chcem šetriť a budem na ňom pracovať.
- Keď si našetrím viac peňazí, zvážim ich uloženie do banky.

Metodický návod: 10-Julka a čarovné mince

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova/Informatika

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Virtuálne nákupy (CHRÁŇ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - komunikácia, pravdovravnosť (integrita)

NŠFG: Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov, prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Rátať s tým, že na nákupy v hrách používajú skutočné peniaze z prepojeného bankového účtu.
- Nastaviť si hry a aplikácie tak, aby mi neumožňovali nákupy bez povolenia rodičov.
- Prisúdiť väčšiu hodnotu reálnym tovarom/zážitkom než virtuálnym.

Podnety na rozhovor

- Prečo si Julka myslela, že nenakupuje za skutočné peniaze?
- Ako sa mama a otec dozvedeli o nákupoch?
- Čo urobila rodina, aby sa to už neopakovalo?
- Ako by ste sa zachovali na Julkinom mieste?
- Čo je podľa vás hodnotnejšie - virtuálne veci v hre alebo skutočné zážitky? Prečo?
- Kedy je dobré si kúpiť niečo v hre a kedy nie?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli postavy zo svojej obľúbenej počítačovej hry. Nakresli, aké vylepšenia by si pre nich chcel/a.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Keď vidím tlačidlo „KÚPIŤ“ v hre, najprv sa spýtam rodičov, či to stojí skutočné peniaze.
- Viem, že peniaze, ktoré miniem na virtuálne veci, už nemôžem použiť na niečo skutočné a užitočné.
- Pred každým nákupom si premyslím, či to skutočne potrebujem a či to stojí za tie peniaze.
- Peniaze radšej využijem na niečo, čo si môžem užiť v realite - ako výlet, knihu alebo hračku.

Metodický návod: 11-Sieť požičiavania

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Požičiavanie a splácanie dlhov (POŽIČAJ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, sebadisciplína, komunikácia, pravdovravnosť (integrita), riešenie problémov

NŠFG: Úver a dlh, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Namiesto požičiavania si radšej zarobiť alebo počkať.
- V prípade problémov s vrátením požičanej veci otvorene a pravdivo hovoriť s človekom, od ktorého sme si ju požičali (napríklad ak stratím knihu z knižnice).
- Nepožičiavať si na splácanie iných dlhov.
- Každá pôžička si vyžaduje jasný plán, ako ju splatiť/vrátiť.

Podnety na rozhovor

- Prečo si Lucka na začiatku požičiavala veci od kamarátok?
- Ako sa Lucka dostala do „dlhovej špirály“?
- Čo by ste poradili Lucke už na začiatku príbehu?
- Ako by ste reagovali, keby vám kamarát poškodil požičanú vec?
- Kedy je v poriadku si niečo požičať a kedy nie?
- Prečo je lepšie priznať chybu hneď, než ju utajovať?
- Prečo je nebezpečné požičiavať si peniaze na splácanie iných dlhov?

Podnety na kreslenie k príbehu

- Nakresli komiks so 4 okienkami, v ktorom sa staráš o nejakú požičanú vec.
- Nakresli, čo si najčastejšie s kamarátkami/kamarátmi požičiavate.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Požičať niekomu moje veci alebo peniaze prináša riziko, že sa mi nemusia vrátiť!
- Keď si niečo požičiam, budem sa o to starať ešte lepšie ako o vlastné veci a včas to vrátim.
- Ak sa niečo stane s požičanou vecou, hneď to priznám a pokúsim sa to napraviť.
- Viem, že keď nedodržím sľub, ľudia mi prestanú veriť, a dôveru je veľmi ťažké získať späť.
- Budem si požičiavať len to, čo skutočne potrebujem, nie veci, ktoré len chcem.
- Lepšie je peniaze zarobiť, ušetriť alebo počkať s nákupom, než si požičať.

Metodický návod: 12-To sa oplatí!

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Plánovanie nákupov/nakupovanie, ktoré odmeňuje (MÍŇAJ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie - plánovanie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, priateľstvo, starostlivosť

NŠFG: Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov/Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Vedieť, že je v poriadku peniaze míňať a mať z toho radosť - ak ich použijem na niečo, čo nás teší.
- Peniaze sú nástroj - samy osebe nie sú dobré ani zlé, záleží na spôsobe ich použitia.
- Za peniaze si môžem kúpiť nielen veci, ale aj zážitky či dobrý pocit.
- Najlepšie veci sa kúpiť nedajú - priateľstvo a láska sú neceneniteľné.

Podnety na rozhovor

- Ako sa Zuzka rozhodla minúť svoje narodeninové peniaze?
- Aké rôzne spôsoby míňania peňazí vidíme v príbehu?
- Čo by ste urobili, keby ste mali 50 eur ako Zuzka?
- Prečo bola Zuzka nakoniec šťastnejšia než na začiatku príbehu?
- Zuzka v príbehu časť svojich peňazí darovala. Je to múdre?
- Čo dôležitejšie musíme vyriešiť skôr, než môžeme so svojimi peniazmi pomáhať iným ľuďom? (Svoje potreby, peňažnú rezervu, sporenie na budúcnosť, nákup vecí, po ktorých túžime.)
- Súhlasíte s tým, že „najlepšie veci sa za peniaze kúpiť nedajú"? Vysvetlite to.
- Kedy vám míňanie prináša radosť? Čo je podľa vás najlepší spôsob, ako minúť peniaze?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli jednu vec, ktorá ti v živote urobila najväčšiu radosť, keď si si ju kúpil/a.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Viem, že peniaze sú ako nástroj - môžem ich použiť na rôzne veci, záleží len na tom, ako sa rozhodnem.
- Peniaze mi dávajú možnosť si kúpiť veci pre seba, zážitky s rodinou a priateľmi alebo dokonca pomôcť niekomu, kto potrebuje pomoc.
- Viem porovnať hodnotu nákupu, viem, že za peniaze si môžem kúpiť aj zážitky, nielen veci.
- Viem, že keď pomôžem druhým, môžem byť šťastný aj ja - niekedy dokonca viac, než keď si kúpim niečo len pre seba.
- Viem, že priateľstvo, láska a spoločné zážitky sú cennejšie než veci, ktoré sa dajú kúpiť.

Metodický návod: 13-Na to sú kamaráti...

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Požičiavanie a splácanie pôžičky (POŽIČAJ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie - plánovanie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, sebadisciplína

NŠFG: Úver a dlh, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Premyslieť si vopred, na čo budem peniaze potrebovať.
- Úver, pôžička slúžia na okamžité získanie peňazí s povinnosťou vrátiť ich neskôr.
- Cenou za požičanie peňazí je úrok.
- Určovať si priority.

Podnety na rozhovor

- Prečo si myslíte, že sa Oliver rozhodol kúpiť darček pre ocka, aj keď vedel, že mu nezostanú peniaze? A ako by ste sa zachovali na Oliverovom mieste?
- Čo si myslíte o Soninom rozhodnutí požičať Oliverovi peniaze?
- Prečo bolo dôležité, že Oliver peniaze vrátil hneď na druhý deň?
- Aké iné riešenie mohol Oliver zvoliť?
- Ako by ste si naplánovali výdavky na školský výlet?
- Kedy je v poriadku požičať si peniaze a kedy nie?
- Prečo je dôležité mať úspory?
- Ako by ste vysvetlili kamarátovi, že mu nemôžete požičať peniaze?
- Čo by ste urobili, keby vám niekto nevrátil požičané peniaze?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli človeka, ktorému dôveruješ.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Plánujem si výdavky vopred. Požičané peniaze vždy vrátim v čo najkratšom čase.
- Požičať niekomu moje veci alebo peniaze prináša riziko, že sa mi nemusia vrátiť!
- Mám úspory na nečakané situácie - pravidelne si odkladám peniaze, aby som mal/a rezervu pre prípad núdze.
- Rozhodujem sa zodpovedne - pred kúpou si premyslím, či si môžem dovoliť kúpiť si to, čo chcem. Komunikujem o peniazoch otvorene - keď mám problém s peniazmi, nebojím sa požiadať o radu alebo pomoc.
- Učím sa z mojich chýb - keď urobím zlé rozhodnutie s peniazmi, premyslím si, ako to nabudúce urobiť lepšie.
- Viem, že peniaze treba zarobiť, a preto s nimi zaobchádzam opatrne.
- Rozlišujem potreby a túžby - najprv si kúpim to, čo nevyhnutne potrebujem a až potom to, čo chcem.

Metodický návod: 14-Iva a víla Peniažka

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Reklama a jej vplyv (CHRÁŇ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť

NŠFG: Finančná zodpovednosť spotrebiteľov/Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Plánovať výdavky na týždeň/mesiac a viesť si evidenciu príjmov a výdavkov.
- Vypočítať čas potrebný na sporenie.
- Stanoviť si priority pri míňaní peňazí.
- Rozlišovať medzi okamžitým a odloženým uspokojením potrieb.

Podnety na rozhovor

- Prečo sa Ive vždy míňalo vreckové pred koncom týždňa?
- Ako pomohla Ive víla Peniažka vyriešiť jej problém?
- Čo všetko si Iva zapísala do svojho peňažného denníka?
- Mávate podobný problém ako Iva? Ako si s ním poradíte?
- Na čo by ste si chceli našetriť? Koľko by to trvalo? (Vymodelujte si príklad - ak šetríme 1 € týždenne/2 € týždenne).
- Ako by ste vysvetlili kamarátovi, čo je rozpočet?
- Ako by ste si rozdelili svoje vreckové, keby ste dostávali 5 eur týždenne?
- Čo by ste urobili, keby ste si chceli kúpiť niečo, čo stojí viac, ako máte?
- Prečo si myslíte, že je dôležité mať peňažný plán?
- Ako by ste si mohli privyrobiť extra peniaze na svoj cieľ?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, čo všetko by si v živote chcel/a dosiahnuť. Budeš na to potrebovať peniaze?

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Viedem si zápisy o tom, koľko peňazí dostanem, čo si kúpim a koľko mi zostáva, aby som mal/a prehľad.
- Každý týždeň si odložím nejaké peniaze, aby som si mohol/a v budúcnosti kúpiť to, čo sa mi veľmi páči.
- Som hrdý/á na moje úspechy. Keď si kúpim niečo za vlastné nasparené peniaze, viem, že som to dokázal/a mojou snahou.
- Keď sa mi nepodari dodržať rozpočet, zamyslím sa nad tým, čo môžem urobiť nabudúce lepšie.
- K veľkým cieľom sa blížim menšími krokmi.

Metodický návod: 15-Stromy, ktoré rastú s nami

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova/Prírodoveda

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Investícia, úspora zdrojov (ŠETRI)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, vytrvalosť, starostlivosť, spolupráca

NŠFG: Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov/Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Rozpoznať dlhodobé prínosy „investícií“ (v príbehu stromy a zelené riešenia zastupujú finančnú investíciu na lepšie pochopenie žiakov - tiež rastú postupne v čase a musíme čakať dlhší časový interval, kým prinesú očakávaný úžitok).
- Porozumieť, že aj úspora energií a iných zdrojov nám šetrí peniaze.

Podnety na rozhovor

- Prečo do sadenia stromov a iných úprav krajiny v príbehu vkladali postavy toľko energie, aj keď neprinášali okamžité výsledky a úžitok?
- Ako dažďová záhrada šetrí peniaze škole?
- Čo majú spoločné prasiatko na peniaze a slnečné elektropanely?
- Na čo všetko môže škola použiť peniaze, ktoré ušetrí vďaka ekologickým projektom?
- Aký environmentálny projekt by ste vy chceli realizovať a prečo?
- Ako by ste vypočítali, za koľko rokov sa vráti investícia do slnečných panelov?
- Aké jednoduché ekologické opatrenia môžete zaviesť doma, aby ste ušetrili peniaze?
- Prečo je lepšie investovať do prevencie (predchádzania) problémov, ako ich riešiť až keď nastanú?
- Ako môžete presvedčiť ostatných, že investície do prírody sa oplatia?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, ako by si zmenil/a svoju školu, aby bola viac úsporná a priateľská k našej planéte.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Viem, že peniaze, ktoré dnes ušetrím, mi v budúcnosti prinesú úžitok.
- Viem, že starostlivosť o prírodu sa oplatí. Keď investujem do ekologických riešení, ušetrím peniaze na vode, energii aj opravách.
- Šetrím zdroje = šetrím peniaze. Každá kvapka vody a kilowatt elektriny, ktoré nevyplytvám, znamená menej peňazí a menšiu záťaž pre moje životné prostredie.
- Prevencia je lacnejšia ako riešenie problémov. Lepšie je investovať do opatrení, ktoré predídu problémom, ako potom platiť za škody.
- Moje rozhodnutia ovplyvňujú budúcnosť. To, čo dnes vytvorím/podporujem, môže slúžiť v budúcnosti mne a mojim deťom.
- Spolupracujem s ostatnými na väčších projektoch. Projekty, ktorým verí viac ľudí, sú bezpečnejšie a prinesú väčší úžitok.

Metodický návod: 16-Dedkov večný bicykel

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova

Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Reklama a jej vplyv (ŠETRI)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti – „zdravý rozum“

NŠFG: Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov/Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Oceniť kvalitu viac než kvantitu a nízku cenu.
- Pozerať sa na nákupy z dlhodobej perspektívy.
- Rátať s tým, že cena nie je len to, čo zaplatíme na začiatku, ale aj celkové náklady počas životnosti veci.
- Starieť sa o veci, ktoré už vlastním. Správnou údržbou predlžovať životnosť vecí a šetriť peniaze.

Podnety na rozhovor

- Prečo si myslíte, že dedko stále používa svoj starý bicykel?
- Ako sa líšil dedkov prístup k bicyklu od Simonovho prístupu?
- Máte doma niečo, čo slúži už veľmi dlho? Čo to je, a prečo to vydržalo tak dlho?
- Kedy je lepšie kúpiť si drahšiu vec a kedy lacnejšiu?
- Ako môžeme predĺžiť životnosť našich vecí?
- Čo všetko sa „skrýva“ za cenou veci okrem peňazí, ktoré zaplatíme v obchode?
- Ako súvisí starostlivosť o naše veci s ochranou prírody?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli veci zo svojej domácnosti, ktoré ti už dlho slúžia, a ktoré by si nechcel/a nikdy vymeniť.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Kvalitné veci stoja viac na začiatku, ale ušetrím na nich v budúcnosti.
- Starostlivosť o moje veci mi pomáha šetriť peniaze.
- Pred kúpou si rozmyslím, či vec skutočne potrebujem.
- Oprava môže často veľmi predĺžiť životnosť veci.
- Pred kúpou si zistím, či je vec kvalitná a opraviteľná, prečítam si recenzie.
- Menej kupovať znamená menej odpadu.

Metodický návod: 17-Komu patrí toto ihrisko

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Človek a spoločnosť

Predmet: Ranný kruh/Slovenský jazyk a literatúra/Etická výchova/Občianska náuka
Audioverziu príbehu si môžu žiaci vypočuť aj počas výtvarnej výchovy či suplovanej hodiny.

Tematický okruh: Porozumenie významu daní a verejných financií (CHRÁŇ)

Kompetencie: Ekonomické myslenie, praktické životné zručnosti - zodpovednosť, starostlivosť, iniciatíva

NŠFG: Plánovanie, príjem a práca/Vysvetliť daňový a odvodový systém

Čo sa žiaci naučia o peniazoch

- Vysvetliť, ako sa financujú veci, ktoré používa celá komunita.
- Vysvetliť, prečo dospelí platia dane a na čo sa používajú.
- Vnímať spoločnú zodpovednosť za to, ako sa rozhoduje o použití verejných peňazí.
- Chrániť verejný majetok.

Podnety na rozhovor

- Prečo si Albert myslel, že ihrisko patrí pánovi primátorovi?
- Čo sú dane, a prečo ich ľudia platia?
- Porovnajte „spoločné prasiatko“ s daňami - v čom sú podobné?
- Čo všetko sa platí z daní vo vašom meste/obci?
- Prečo by nemalo byť jedno, či niekto poškodí verejný majetok?
- Ako sa môžete vy osobne starať o verejné veci vo vašom okolí?
- Čo by sa stalo, keby si každý musel platiť vstupné na ihrisko alebo do parku?
- Aké verejné veci používate každý deň cestou do školy?
- Prečo je výhodnejšie mať jednu spoločnú školu, ako keby si každá rodina platila súkromných učiteľov?
- Ako by vyzeralo vaše mesto, keby sa neplatili dane?
- Myslíte si, že je spravodlivé, že všetci platia dane?
- Kto by mal rozhodovať o tom, na čo sa minú dane?
- Čo by ste navrhli postaviť vo vašom meste z verejných peňazí?

Podnety na kreslenie k príbehu

Nakresli, ako by mohla vyzeráť naša krajina, keď sa spoločné (verejné) peniaze budú používať múdro a spravodlivo.

Zhrnutie a aplikácia - očakávané postoje žiakov

- Rozumiem, že dane sú ako spoločná pokladnička celého mesta.
- Z daní sa platia veci, ktoré používame všetci - školy, cesty, ihriská, nemocnice.
- Rozumiem, že verejné veci patria všetkým občanom, aj mne.
- Rozumiem, že keď niekto poškodí verejný majetok, škodí všetkým.
- Chápem, že keď budem dospelý, budem tiež platiť dane.
- Chápem, že dane nie sú „zlé“, práve naopak, potrebné na fungovanie spoločnosti.
- Viem, že každý občan má právo aj povinnosť starať sa o verejné veci.
- Viac ľudí spoločne dokáže viac ako každý sám za seba.